

STORTINGET

Innst. 160 S

(2024–2025)

Innstilling til Stortinget
fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:39 S (2024–2025)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Mimir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å få fart på energieffektiviseringen

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 fremme forslag om en økonomisk krisepakke for byggenæringen som er spesifikt rettet mot energieffektiviseringstiltak.
- Stortinget ber regjeringen om umiddelbart å forlenge permitteringsperioden til 52 uker for å bevare kompetanse i byggenæringen og andre konjunkturutsatte bransjer.
- Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 oppdatere Handlingsplan for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi med eksisterende og nye virkemidler.
- Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at strømforbruket i bygg innen 2035 ikke skal overstige 50 TWh.
- Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalingen fra utvalgsflertallet i NOU 2024:19 om lovfesting av leietakers rettigheter til å utrette mindre enøktiltak.
- Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å nedbetale enkelte energisparetiltak over nettleien, slik at investeringen følger boligen og ikke beboeren, for å styrke leietakers sparemuligheter.

- Stortinget ber regjeringen utvide ordninger med gratis energirådgivning, som allerede finnes i kommuner som Asker og Lillestrøm.
- Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke Enovas tilsagnsfullmakt fra 400 mill. kroner til 10 mrd. kroner for å kunne øke støtten til energitiltak tilsvarende, øremerket målet om 10 TWh redusert strømforbruk i den totale bygningsmassen innen 2030 sammenlignet med 2015.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 15. januar 2025 til Energidepartementet ved statsråd Terje Aasland bedt om en vurdering av representantforslaget. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 22. januar 2025. Komiteen har invitert til og mottatt fire skriftlige høringsinnspill i saken. Sakens dokumenter, inkludert høringsinnspillene, er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Mani Hussaini, lederen Ingvild Kjerkol, Stein Erik Lauvås, Linda Monsen Merkesdal og Sigurd Kvammen Rafaelsen, fra Høyre, Jan Tore Sanner, Michael Tetzschner, Bård Ludvig Thorheim, og Ove Trellevik, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, Lisa Marie Ness Klungland og Gro-Anita

Mykjåland, fra Fremskrittspartiet, Terje Halleland og Marius Arion Nilsen, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Haltbrekken, fra Rødt, Sofie Marhaug, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Miljøpartiet De Grønne, Kristoffer Robin Haug, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Representantforslag 39 S (2024–2025) fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Mimir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å få fart på energieffektiviseringen.

Komiteen viser til at statsråd Terje Aasland har uttalt seg om forslaget i brev til komiteen av 22. januar 2025. Brevet følger som vedlegg til denne innstillingen.

Komiteen deler intensjonen i forslaget om at det er behov for flere virkemidler som gir insentiv til mer energieffektivisering.

Komiteen viser til at Stortinget i 2015 fastsatte et mål om å redusere strømforbruket i den totale bygningsmassen med 10 TWh innen 2030 sammenlignet med 2015.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at statsråd Terje Aasland i svarbrevet av 22. januar 2025 påpeker at Energidepartementet jobber med analyser og oppfølging av hvordan man skal nå målet om 10 TWh redusert strømforbruk innen 2030, og påpeker at det ikke vil være hensiktsmessig å bruke ressurser på å utrede nye mål. Statsråden viser også til at kommunal- og distriktsministeren arbeider med forslag til ny husleielov, hvor anbefalinger fra NOU 2024:19 vil vurderes.

Flertallet imøteser den varslede oppfølgingen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at gjennom denne stortingsperioden har regjeringen og Sosialistisk Venstreparti sørget for i overkant av 4 mrd. kroner til energitiltak i bygg gjennom Enova og Husbanken. Det er mer enn en dobling av det som gikk til energieffektivisering i bygg under regjeringen Solberg i forrige stortingsperiode. Med tilskuddsordningen gjennom Husbanken har kommunene fått et kraftfullt verktøy for å gjennomføre energitiltak, til det beste for bomiljøet i kommunalt eide utleieboliger, omsorgsboliger og sykehjem.

Videre viser disse medlemmer til den nye styringsavtalen for Enova, lagt frem 18. desember 2024. I den neste avtaleperioden øremerkes det minst 587 mill. kroner årlig som Enova skal bruke på energitiltak bare i husholdningene. Støtten til husholdningene kan nå også gå til kjøp av tilgjengelige og velprøvde teknologier, og dette vil bidra til mye energisparing i norske hjem. Videre gir avtalen et tydelig signal til Enova om å prioritere støtte til energi- og klimaløsninger i industrien der det er et stort innovasjonspotensial.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil påpeke at det i denne stortingsperioden har blitt gjennomført en stor satsing på energieffektivisering gjennom handlingsplanen for energieffektivisering og styrking av støtteordninger.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Støre, utgått fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet, høsten 2023 la frem en egen handlingsplan for energieffektivisering. Handlingsplanen setter retning for hvordan myndighetene og andre skal jobbe med energieffektivisering, og inneholder en rekke nye virkemidler, herunder videreutvikling av informasjonsvirkemidlene, særskilte krav til industrien og videreutvikling av virkemidlene for energieffektivitet i bygg.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne mener at energieffektivisering og -sparing er den lavest hengende frukten i omstillingen til lavutslippssamfunnet, ikke minst fordi det er den minst konfliktfylte og mest miljøvennlige måten å frigjøre energi på. På tross av fordelene og et betydelig potensial for å bruke energiressursene mer effektivt ligger Norge langt unna å nå målet vedtatt av Stortinget i juni 2024 om å redusere strømforbruket med 10 terrawattimer (TWh) i bygg innen 2030 sammenlignet med 2015, jf. Vedtak 915, 21. juni 2024.

Disse medlemmer peker på at en reduksjon på 10 TWh innebærer at målet for 2030 blir et strømforbruk på 55,6 TWh. Strømforbruket i bygg var i 2023 på 63,3 TWh. I 2024 viste foreløpige tall ved utgangen av oktober en økning i strømforbruket i bygg på hele 1,5 TWh, ifølge Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Dette går i feil retning.

Disse medlemmer mener at sammenlignet med andre tiltak i klima- og energipolitikken har energieffektivisering store positive ringvirkninger, mens de negative konsekvensene er minimale. Energifattigdom i Norge er i dag et faktum, og effektiviseringstiltak kan ha mye å si for folk flest. Forbrukerrådets rapport «Kalde hjem» fra september 2024 viser at hver tredje leietaker og hver femte boligeier fryser hjemme. Tiltak som etterisolering av eksisterende bosteder kan utgjøre en stor forskjell for strømregningen til folk flest. I en rapport fra november 2024 viser THEMA Consulting Group til at norske strømkunder kan spare mellom 22 og 23 mrd. kroner i året hvis vi oppnår 6,6 TWh ekstra reduksjon i strømforbruket fra 2030.

Disse medlemmer peker videre på potensialet for effektivisering og redusert energiforbruk i kraftkrevende industri gjennom for eksempel gjenvinning av varme, noe som vil gi lavere kostnader og bedre konkurransedyktighet. Effektivisering vil også redusere behovet for å bygge ut mer energiproduksjon og kraftnett enn nødvendig, samt frigjøre kapasitet i den eksisterende

nettinfrastrukturen til både kraftkrevende industri og videre elektrifisering av transportsektoren.

Videre peker disse medlemmer på at mange energisparetiltak vil skape arbeid og oppdrag i en kriserammert bygg- og anleggsbransje. Arbeids- og inkluderingsministeren har varslet at hun vil vurdere å endre permitteringsreglene, noe som også er foreslått i representantforslaget.

Disse medlemmer viser til at Energikommisjonen i NOU 2023: 3 blant annet argumenterte for at

«politikken for energieffektivisering må skjerpes og spises. Dette krever en mer koordinert innsats fra myndighetene. Mål og virkemidler må skreddersys til forbruksgruppene og de ulike satsingsområdene.»

Handlingsplanen for energieffektivisering som ble lagt frem av regjeringen i 2023, er et steg i riktig retning, men mangler en tydelig kobling mellom mål og virkemidler. I NVEs notat fra 19. februar 2024, Mål om 10 TWh mindre strømforbruk i bygninger innen 2030, peker NVE på at oppnåelsen av dette målet

«vil kreve kraftigere virkemidler enn det som ligger i eksisterende og vedtatt politikk for å nås.»

Det er dermed på høy tid at Stortinget gir regjeringen og aktører i norsk økonomi en tydelig marsjordre for en storstilt energieffektiviseringsomstilling.

På bakgrunn av dette fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart forlenge permitteringsperioden til 52 uker for å bevare kompetanse i byggenæringen og andre konjunkturutsatte bransjer.»

«Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 oppdatere Handlingsplan for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi med eksisterende og nye virkemidler.»

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at strømforbruket i bygg innen 2035 ikke skal overstige 50 TWh.»

«Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalingen fra utvalgslertallet i NOU 2024:19 om lovfesting av leietakers rettigheter til å utrette mindre ENØK-tiltak.»

«Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å nedbetale enkelte energisparetiltak over nettleien, slik at investeringen følger boligen og ikke beboeren, for å styrke leietakers sparemuligheter.»

«Stortinget ber regjeringen utvide ordninger med gratis energirådgivning, som allerede finnes i kommuner som Asker og Lillestrøm.»

Komiteens medlemmer fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 fremme forslag om en økonomisk krisepakke for byggenæringen som er spesifikt rettet mot energieffektiviseringstiltak.»

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke Enovas tilsagnsfullmakt fra 400 mill. kroner til 10 mrd. kroner for å kunne øke støtten til energitiltak tilsvarende, øremerket målet om 10 TWh redusert strømforbruk i den totale bygningsmassen innen 2030 sammenlignet med 2015.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet viser til at både strømmnett og kraft er knappe ressurser, og at økt energieffektivisering kan bidra til å redusere effekttopper og avlaste kraftsystemet. Mange energieffektiviseringstiltak er samfunnsøkonomisk lønnsomme og baserer seg på velutprøvde og tilgjengelige teknologier. Likevel kan utgiftene knyttet til slike investeringer være en betydelig barriere for mange husholdninger.

Disse medlemmer mener at denne utfordringen kan avhjelpest dersom en større andel av støtten øremerkes husholdningene og rettes mot modne løsninger. En målrettet satsing på modne løsninger og produkter vil sikre at gevinstene av energieffektiviseringstiltak oppnås raskere og på en mer effektiv måte. Disse medlemmer mener derfor at Enova må bruke en større andel av støtten på energitiltak i husholdningene og prioritere velprøvde og tilgjengelige teknologier. Enova må også prioritere slik at støtten til næringslivet går til å finansiere velprøvde og tilgjengelige teknologier, og på den måten bidrar til utslippskutt og økt omstillingstakt i bedriftene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet anerkjenner at energieffektivisering er en av de raskere og enklere måtene å senke energiforbruket på. Det kan også senke behovet for videre utbygging av strømmettet, noe disse medlemmer er positive til.

Disse medlemmer erkjenner at de høye strømprisene har ført til at deler av husholdningene i dag rammes av «energifattigdom». Det pekes i forslaget på at redusert energiforbruk vil føre til lavere kostnader for husholdninger og næringsliv. Over tid kan dette være riktig, men disse medlemmer anfører at det i dette forslag ikke er tatt hensyn til investeringskostnader. Et sentralt spørsmål er da nedskrivningstiden og eventuelle subsidier fra staten for å gjennomføre energieffektiviseringstiltak.

Disse medlemmer er bekymret for den økonomiske byrden for høye krav om energieffektivisering kan påføre næringsliv og husstander. Beregninger gjort

av Norges Bank viser at det er langt ifra alle husholdninger som har økonomisk handlerom til å gjennomføre en storstilt energieffektivisering. De aller fleste vil være avhengig av lån, som vil drive den totale boligkostnaden opp.

Enovas hovedmål med dagens mandat er å sikre og utvikle nye arbeidsplasser og verdiskaping i Norge. Disse medlemmer er positive til at Enova deler ut støtte til energieffektiviseringstiltak, og ønsker en sterkere vinkling på kostnadseffektive energieffektiviserings-tiltak, med tilsvarende reduksjon på fokuset på kostbare klimareduserende tiltak.

Det å forskuttere en storstilt satsing på energieffektivisering som en redningspakke for en byggenæring i krise er disse medlemmer motstandere av. De underliggende problemene i byggenæringen er av en helt annen karakter og vil blant annet kreve dereguleringer, forenklinger og fortgang i behandlingsprosessene for å oppnå økonomi i prosjektene. Disse medlemmer mener det kan være hensiktsmessig å stimulere til lavere energiforbruk, men da primært gjennom skatte- og avgiftsreduksjoner.

Komiteens medlemmer fra Venstre og Miljøpartiet De Grønne viser til at EUs energieffektiviseringsdirektiv og bygningsenergidirektiv har som formål å legge til rette for mer effektiv energibruk, lavere energikostnader for forbrukerne og reduserte klimagassutslipp. Selv om det er positivt at regjeringen nå har besluttet å innlemme direktivene fra 2018 i norsk regelverk, viser disse medlemmer til at direktivene ble revidert i 2023/2024. Disse medlemmer mener vi også må ta stilling til å implementere de reviderte direktivene.

Disse medlemmer viser videre til at Stortinget har vedtatt en målsetting om å redusere strømforbruket i bygningsmassen med 10 TWh innen 2030 sammenlignet med 2015. Disse medlemmer viser til at Venstre, sammen med Rødt, Miljøpartiet De Grønne og Kristelig Folkeparti, i energi- og miljøkomiteens budsjettinnstilling (Innst. 9 S (2024–2025)) fremmet forslag om at regjeringen skal inngå en tilleggsavtale med Enova, der støtteordningene kobles tydeligere opp mot målsettingen om 10 TWh energieffektivisering:

«Stortinget ber regjeringen innarbeide målet om 10 TWh redusert strømforbruk i den totale bygningsmassen i 2030 sammenlignet med 2015 i den nye styringsavtalen med Enova, slik at moden teknologi kan ruller ut. Avtalen skal særlig ta sikte på å treffe lavinntektsgrupper.»

Komiteens medlem fra Venstre viser videre til at Venstre i sitt alternative budsjett foreslår å styrke tilskuddet til Enova med 2 000 mill. kroner ut over regjeringens forslag.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen umiddelbart forlenge permitteringsperioden til 52 uker for å bevare kompetanse i byggenæringen og andre konjunkturutsatte bransjer.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 oppdatere Handlingsplan for energieffektivisering i alle deler av norsk økonomi med eksisterende og nye virkemidler.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om at strømforbruket i bygg innen 2035 ikke skal overstige 50 TWh.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen følge opp anbefalingen fra utvalgflertallet i NOU 2024:19 om lovfesting av leietakers rettigheter til å utrette mindre ENØK-tiltak.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen utrede mulighetene for å nedbetale enkelte energisparetiltak over nettleien, slik at investeringen følger boligen og ikke beboeren, for å styrke leietakers sparemuligheter.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utvide ordninger med gratis energirådgivning, som allerede finnes i kommuner som Asker og Lillestrøm.

Forslag fra Rødt og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen innen juni 2025 fremme forslag om en økonomisk krisepakke for byggenæringen som er spesifikt rettet mot energieffektiviseringstiltak.

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke Enovas tilsagnsfullmakt fra 400 mill. kroner til 10 mrd. kroner for å kunne øke støtten til energitiltak tilsvarende, øremerket målet om 10 TWh redusert strømforbruk i den totale bygningsmassen innen 2030 sammenlignet med 2015.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:39 S (2024–2025) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Jørgensen, Mímir Kristjánsson og Sofie Marhaug om å få fart på energieffektiviseringen – vedtas ikke.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 4. mars 2025

Ingvild Kjerkol

leder

Ola Elvestuen

ordfører

